

B

A

O

U

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

“જ્યોર્તિમય” પરિસર,
શ્રી બાલાજી મંદિરની સામે, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઇવે,
છારોડી, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૮૧
E-mail: feedback@baou.edu.in Website : www.baou.edu.in

સત્રીયકાર્ય ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૭
સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ : (BDP)
પાઠ્યક્રમ શીર્ષક

AHE-01

માનવ પર્યાવરણ :- AHE-01

અગત્યની સૂચનાઓ

- વિદ્યાર્થીઓએ પોતાના પાઠ્યક્રમોના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પરથી મેળવવાના રહેશે.
- સત્રાંત પરીક્ષા આપવા માટે સ્વાધ્યાય કાર્ય રજુ કરવા ફરજિયાત છે. સ્વાધ્યાય કાર્ય જમા કરાવેલ નહીં હોય, તો પરીક્ષા ફોર્મ સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- તૈયાર કરેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાની છેલ્લી તારીખ ૩૦/૦૭/૨૦૧૭ છે. આ તારીખ પછી વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા મોકલાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- જમા કરાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યોની પહોંચ અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી લેવી ફરજિયાત છે.
- વિદ્યાર્થીઓએ નિયત સમય મર્યાદામાં સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવા તેમજ મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથેના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસ કેન્દ્ર પરથી અવશ્ય પરત લેવા.
- વિદ્યાર્થી પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યોના ગુણ યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પર જોઈ શકશે.
- આ પાઠ્યક્રમ સ્નાતક પદવીનાં તૃતીય વર્ષના વિદ્યાર્થીઓ માટે વ્યવસાયલક્ષી પઠ્યક્રમો પૈકીનો એક છે.
- ત્રીજા વર્ષમાં વિદ્યાર્થી માટે વ્યવસાયલક્ષી પાઠ્યક્રમો પૈકી ઓછામાં ઓછા ૮ ક્રેડિટના અને વધુમાં વધુ ૧૬ ક્રેડિટના પાઠ્યક્રમો પસંદ કરવાના રહેશે.

સત્રીયકાર્ય માટે આવશ્યક સૂચનાઓ

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્રો

આપને દરેક પાઠ્યક્રમદીઠ એક સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરવાનું ફરજિયાત છે. દરેક સત્રીયકાર્ય તમામ અભ્યાસ-સામગ્રી પર આધારીત હોય છે.

સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરી આપના અભ્યાસકેન્દ્રના સંયોજકશ્રી પાસે જમા કરાવવું અને તેની પાવતી અવશ્ય લેવી. દરેક સત્રીયકાર્યની ઝેરોક્ષ નકલ આપની પાસે રાખવી.

દરેક સત્રીયકાર્યના ૧૦૦ ગુણ નિશ્ચિત છે. જેમાં પાસ થવા માટે B.A./B.com.માં ૩૬ ગુણ લાવવા જરૂરી છે. પરિણામમાં તેનો ભારાંક ૩૦% હોય છે. અભ્યાસકેન્દ્ર દ્વારા મૂલ્યાંકન કરાવેલ સત્રીયકાર્યો પરીક્ષામાં વાંચવા માટે પરત અવશ્ય લેવું. અભ્યાસકેન્દ્ર આપના સત્રીયકાર્યના ગુણો યુનિવર્સિટી અમદાવાદ ખાતે મોકલી આપશે. જે આપની માર્કશીટમાં ગુણગ્રેડ યાદીમાં સામેલ કરી (૭૦% પરીક્ષા અને ૩૦% સ્વાધ્યાયકાર્ય) ફાઈનલ ગુણગ્રેડ માર્કશીટ તૈયાર થશે.

આ સત્રીયકાર્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય પરીક્ષા માટેની પૂર્વ તૈયારી છે. સત્રીયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોનું માળખું પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રો જેવું હોય છે. પ્રશ્નોના જવાબમાં અભ્યાસ સામગ્રીનું પુનરાવર્તન કરવાનું નથી હોતું. આ વાંચનથી જે શીખ્યા છો, તે પોતાની ભાષામાં લખવાનું હોય છે. જેથી આપ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાની કામગીરી ગંભીરતાથી કરશો.

યુનિવર્સિટીમાં વર્ષ-૨૦૦૮ સુધીના પ્રવેશાર્થીઓ માટે B.A./B.Com. ના પ્રથમ, દ્વિતીય તથા તૃતીય વર્ષના તમામ અભ્યાસક્રમ/પાઠ્યક્રમમાં ચાર કેડિટના પાઠ્યક્રમમાં બે અને આઠ કેડિટના પાઠ્યક્રમમાં ત્રણ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાનો નિયમ હતો. એકેડેમીક પ્લાનીંગ બોડની (A.P.B. મંજૂરી થી) ઓગષ્ટ-૨૦૦૮ થી પાઠ્યક્રમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવાની નવી પદ્ધતિ શરૂ થયેલ છે. તેથી આપને પાઠ્યક્રમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય જે આપને આપના અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પરથી મેળવવાના હોય અને તેને નિશ્ચિત થયેલ છેલ્લી તારીખમાં સ્વ-અધ્યયનના આધારે તૈયાર કરી, આપના અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાના રહેશે.

આપના પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યોમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખતા પહેલા પ્રથમ પાના ઉપર નીચે મુજબની માહિતી લખવી જરૂરી છે.

નોંધણી નંબર:- _____

અભ્યાસક્રમ:- _____

પૂરું નામ:- _____

પાઠ્યક્રમ:- _____

સરનામું:- _____

સ્વાધ્યાય સંખ્યા:- _____

મોબાઈલ નંબર:- _____

તારીખ:- _____

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે આપ દરેક સત્રીયકાર્ય અલગ-અલગ ચોપડામાં સુંદર ભાષામાં ઉપર દર્શાવેલ મુજબની માહિતી સાથે નિયત સમય મર્યાદામાં તૈયાર કરી અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવશો. મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથે પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી પરત અવશ્ય લેવું.

જૂના વિદ્યાર્થીઓ (૨૦૦૮ સુધીના) માટે જૂની પદ્ધતિના સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટીની વેબસાઈટ પર ઉપલબ્ધ છે, જે ધ્યાને લેવું.

શુભેચ્છા સહ,

ડૉ. બાબા સાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- AHE-01:-માનવ પર્યાવરણ

સત્રીયકાર્ય કોડ :- AHE-01/AST-01/TMA/2017

(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

અભ્યાસ કેન્દ્રને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- 30/09/2019

(કુલ ગુણ:-100)

- વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)
- ૧ આબોહવા એટલે શું? આબોહવાનું વૈશ્વિક સ્વરૂપ સવિસ્તાર ચર્ચા.
અથવા
નિવસનતંત્ર એટલે શું? અન્ન શૃંખલા અને અન્ન નિવસન વિશે ચર્ચા કરો.
- ૨ જમીન અવકમણ એટલે શું? તેની રીતો વિશે ચર્ચા કરી ભૂમિઅવકમણની અસરો અને અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો.
અથવા
શહેરીકરણ એટલે શું? શહેરીકરણની મનોવૈજ્ઞાનિક અસરો જણાવી તેની વિગતે ચર્ચા કરો.
- વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦૦ શબ્દોમાં આપો. (ગમે તે બે) (૨×૧૫=૩૦)
- ૧ હવા પ્રદુષણની ભૂ- ભૌતિકીય અસરો સમજાવો.
- ૨ પર્યાવરણ અને સ્વાસ્થ્ય વચ્ચેનો આંતર સંબંધની ચર્ચા કરો.
- ૩ પ્રદુષણ નિયંત્રણનું આર્થિક મહત્વ શું છે? તે સમજાવો.
- ૪ વસ્તી વધારાની લાક્ષણિકતા સમજાવી માનવ વસ્તીના ભવિષ્ય વિશે ચર્ચા કરો.
- વિભાગ-ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે ચાર) (૪×૫=૨૦)
- ૧ અમ્લવૃષ્ટિ એસિડ વર્ષા વિશે લખો.
- ૨ ભોજનમાં વપરાતા વિવિધ રસાયણો અને તેની અસરો જણાવો.
- ૩ પ્રોજેક્ટ ટાઈગર “વાઘ બચાવો” અભિયાન વિશે ટૂંકનોંધ લખો.
- ૪ પાણીની ગુણવત્તાના ધોરણો જણાવી તેની ચકાસણી કરવાના માપદંડ જણાવો.
- ૫ નાઈટ્રોજન ચક્ર વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.

- ૧ પૃથ્વીનું વાયુમય આવરણ _____ કિલોમીટરની ઊંચાઈ સુધી વિસ્તરેલું છે.
- ૨ પ્રાથમિક ઉપભોક્તા કે જે લીલી વનસ્પતિનો આહાર તરીકે ઉપયોગ કરે છે તેને _____ તરીકે ઓળખાવામાં આવે છે.
- ૩ જંગલો ભૂતલક્ષી ઋતુગત _____ જાળવી રાખે છે.
- ૪ T°C તાપમાન ને T°K માં રૂપાંતર કરવા માટે _____ સંબંધની જરૂર પડે છે.
- ૫ વિદ્યુત બેટરીમાં _____ રાસાયણનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- ૬ ઓઝોનનું ઉત્પાદન O₂ નું _____ દ્વારા વિખંડિત થયા બાદ થાય છે.
- ૭ સાયનાઈડની અસર તીવ્ર હોય છે કારણ કે તે _____ માં પહોંચી જાય છે.
- ૮ એટેરાઈટિસ બીમારી શરીરના _____ ભાગ સાથે સંબંધ ધરાવે છે.
- ૯ 1 BTU=_____ Cal
- ૧૦ ઉત્પાદનની પ્રવૃત્તિને પરિણામે થતા પ્રદુષણ પર અંકુશ મુકવા માટે જે ખર્ચ કરવામાં આવે છે. તેને અર્થશાસ્ત્રમાં _____ ખર્ચ તરીકે ઓળખાવામાં આવે છે.